

УДК [343.85:328.185](477)

Попова Світлана Миколаївна,

доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри загальноправових дисциплін факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, Харків, Україна;

Симов'ян Ваган Саркісович,

здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ, Харків, Україна

ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ПОЛІТИЧНІЙ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день корупція в Україні набула системного явища, яке поширює свій негативний вплив на всі сфери суспільного життя, все глибше укорінюється у повсякденному житті як основний швидкий та найбільш дієвий протиправний захід вирішення питань та досягнення певних цілей. А масштаби поширення корупції загрожують національній безпеці України.

В умовах радикальних соціально-економічних реформ, які наразі здійснюються в державі, пріоритетними напрямками антикорупційної політики мають стати виявлення та усунення умов, що сприяють або можуть сприяти виникненню корупції, а також запобігання спробам їх створення. Тому розв'язання проблем корупції, як зазначено в Антикорупційній стратегії [1], є одним із пріоритетів для українського суспільства на сучасному етапі розвитку країни.

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» [2] корупція визначається як використання особами, уповноваженими на виконання функцій держави, місцевого самоврядування або тими, що прирівнюються до них, а також особами, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, наданих їм службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особам, зазначених вище, або на їх вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цих осіб до протиправного використання наданих їм службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

Корупції, як соціальному явищу, зазначає І. М. Осика [3, с. 502], при-
таманні такі обов'язкові риси:

- 1) наявність особи, як суб'єкта корупції, що має право приймати рі-
шення в рамках своїх службових обов'язків;
- 2) знання цією особою законів та правил, які вона порушує при скоєн-
ні корупційного діяння, тобто суб'єктивної сторони діяння;
- 3) згідно до посадових інструкцій ця особа несе відповідальність за
прийняття відповідного рішення;
- 4) наявність вищого керівництва та/або контролюючого органу.

Але залежно від ієрархічного становища державних службовців
і сфер діяльності Л. І. Аркуша виділяє такі види корупції:

1. Побутова корупція.
2. Корупція в приватному секторі.
3. Бізнес-корупція (корупція у сфері державного управління).
4. Політична корупція [4, с. 17].

І саме політична корупція, на нашу думку, є найбільшою загрозою
соціально-економічному ладу нашої держави, адже вона охоплює полі-
тиків і вищу ланку чиновників, які приймають закони й нормативно-
правові акти, формують державну політику в різних сферах суспільного
життя. Адже й надалі процес діяльності таких виборних посадових осіб,
як правило, супроводжується корупційною поведінкою, найбільш по-
ширеними проявами якої є:

- конфлікт інтересів у діяльності виборних осіб, насамперед сумі-
щення депутатської роботи, політичної діяльності з підприєм-
ницькою діяльністю та роботою в органах виконавчої влади, що
заборонено законом;
- підкуп виборних осіб, здійснення тиску на них або на бізнес, до
якого мають відношення депутати, з метою ухвалення певних
рішень або переходу до іншої депутатської фракції (групи);
- незаконне лобіювання інтересів окремих осіб або бізнес-структур.

Основними причинами такого стану справ є все ще слабкі інститути
демократії в Україні, корупціогенне виборче законодавство, недоскона-
ле законодавство щодо фінансування виборчих кампаній та політичних
партій, відсутність належного правового регулювання щодо запобіган-
ня конфлікту інтересів у діяльності виборних осіб та прозорих засад
лобіювання. Очевидно, що розв'язати проблему політичної корупції
можна тільки поступово, шляхом формування нового законодавства,
посилення контролю за діяльністю виборних посадовців і представ-
ницьких органів влади з боку відповідних державних органів, інсти-
тутів громадянського суспільства, зокрема засобів масової інформації,

підвищення політичної відповідальності громадян за свій вибір і народних обранців за свою діяльність.

Для цього політичні партії, які були суб'єктами виборчого процесу на виборах Президента України, виборах народних депутатів України або брали участь у чергових чи позачергових місцевих виборах, а також політичні партії, які отримують державне фінансування, відповідно до чинного законодавства [5], зобов'язані пройти зовнішній незалежний фінансовий аудит звітності про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру в рік, наступний за роком проведення таких виборів чи отримання державного фінансування.

Порушення ж встановленого порядку або строків подання фінансового звіту про надходження і використання коштів виборчого фонду, звіту політичної партії про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру або подання фінансового звіту з порушенням встановлених вимог, відповідно до статті 212²¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення, — тягнуть за собою накладання штрафу від трьохсот до чотирьохсот неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Список використаних джерел

1. Засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки : Закон України № 1699-VII від 14 жовтня 2014 року // Урядовий кур'єр. — 2014. — 29 жовтня.
2. Про запобігання корупції : Закон України № 1700-VII від 14 жовтня 2014 року // Урядовий кур'єр. — 2014. — 5 листопада.
3. Протидія економічній злочинності / П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика та ін. — Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. — 568 с.
4. Аркуша Л. І. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних у результаті організованої злочинної діяльності: характеристика, виявлення, розслідування / Л. І. Аркуша. — Одеса : Юрид. література, 2010. — 376 с.
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання і протидії політичній корупції : Закон України № 731-VIII від 08 жовтня 2015 року // Урядовий кур'єр. — 2015. — 1 грудня.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України, 1994 р. — № 51. — Ст. 1122.

Одержано 04.03.2016